

Nr 3.

Utlåtande angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.

I enlighet med föreskrift i § 4 av den för bankoutskottet gällande instruktionen har utskottet granskat riksdagsbibliotekets tillstånd och förvaltning under år 1951. För sådant ändamål har utskottet tagit kännedom om den av styrelsen för riksdagsbiblioteket till utskottet avlämnade, till riksdagen ställda och härmed överlämnade berättelsen över bibliotekets förvaltning under år 1951 ävensom tagit del av de hos styrelsen under nämnda år förda protokollen. Utskottet har därvid icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att styrelsen för riksdagsbiblioteket må tillerkännas ansvarsfrihet för förvaltningen av riksdagsbiblioteket under år 1951.

Stockholm den 29 januari 1952.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, Fahlander, Werner, Johansson, Nordenson, Hansson och Svärd*; samt

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Schmidt, Sköldin, Fagerholm, Johansson i Kalmar och Jönsson i Rossbol*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Till RIKSDAGEN.

Jämlikt § 5 i Stadgar för riksdagsbiblioteket får styrelsen härmed avgiva berättelse över bibliotekets förvaltning under år 1951.

Bibliotekets verksamhet har under det gångna året fortgått på vanligt sätt enligt de i stadgarna givna bestämmelserna. Arbetet med redigering och utgivning av Förteckning över riksdagsbibliotekets nyförvärv 1950 och Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer 1950 har utförts av bibliotekarien Gunnel Bohman. Den 10 februari avslutades tryckningen av förteckningen och den 10 maj tryckningen av årsbibliografien. Manuskriptet till Förteckning över kommittébetänkanden avgivna åren 1904—45 har under året i det närmaste avslutats av bibliotekarien A. Lindberger. Under året har avsänts en fjärdedel därav till tryckeriet för uppsättning.

Under år 1951 ha ur bokmagasinen framtagnits sammanlagt 20 546 volymer. I denna summa har icke inräknats, vad besökande begagnat av boksamlingar och referensbibliotek uppställda i allmänhetens och riksdagsmännens läsesalar. Till hemlån ha utlämnats 15 161 volymer, däribland 7 700 omsatta sedan föregående år. Antalet nylån fördelar sig på följande sätt:

Riksdagen och dess utskott	544
Enskilda ledamöter av riksdagen	617
Statsdepartement	456
Kungl. kommittéer	229
Centrala ämbetsverk	760
Bibliotek och arkiv	478
Övriga statliga institutioner	567
Icke statliga institutioner, privata företag och sammanslutningar	798
Enskilda forskare	2 970
Utländska bibliotek	42

För lånesökande har biblioteket under år 1951 förmedlat lån från 13 inhemska och 4 utländska bibliotek.

Den katalogiserade och i samlingarna inordnade tillväxten av bibliotekets bokförråd under år 1951 utgöres av 5 500 arbeten i 5 012 band och upptager en hyllängd av 121,67 meter.

Från svenska myndigheter och institutioner ävensom från enskilda författare och utgivare har biblioteket emottagit exemplar av utkommet officiellt och statsunderstött tryck.

Som givare ha dessutom 400 inländska och 93 utländska institutioner och korporationer samt 37 enskilda personer ihågkommit biblioteket (se vidfogade bilaga¹).

Riksdagsbiblioteket har under det gångna året ingått i sitt 101:a verksamhetsår. Sedan ständerna år 1848 beslutat inrätta ett för samtliga stånden gemensamt bibliotek och i december 1850 stadgar för detta antagits, trädde Rikets ständers archiv, som titeln kom att lyda, den 5 eller möjligen den 7 januari 1851 i funktion och gjordes tillgängligt för ståndens ledamöter och tjänstemän. De olika stånden ägde emellertid liksom tidigare ända fram till 1867 mindre boksamlingar närmast av handbiblioteks karaktär samt sina egna handskrivna protokoll och handlingar. Det nystartade biblioteket var av blygsamt omfång, cirka 1 200 band bestående huvudsakligen av äldre och nyare riksdagstryck, författningar och lagsamlingar. Vid representationsreformen omgestaltades biblioteket högst väsentligt, 1867 års riksdag fastställde nya stadgar och namnet ändrades till Riksdagens arkiv och bibliotek. Volymantalet hade då icke stigit till mera än 3 100. Den följande halvsekelperioden fram till år 1918 betecknar en sakta skeende utveckling av verksamheten med en tydlig ökning och användning av dess samlingar. Biblioteket var under tiden fram till år 1918 endast avsett för riksdagens ledamöter och tjänstemän. Genom beslut av 1918 års lagtima riksdag omvandlades det emellertid till ett centralt förvaltningsbibliotek — nu med titeln Riksdagsbiblioteket — och gjordes tillgängligt jämväl för förvaltningen. Under den nya, förändrade verksamhet, som nu följde, och fram till våra dagar, i runt tal ett tredjedels sekel, har biblio-

¹ Här ej tryckt.

teket utvecklats till landets största samhällsvetenskapliga specialbibliotek med en för varje år stegrad lånefrekvens och med boksamlingar av allt större betydelse. Ehuru riksdagsbiblioteket formellt sett icke är ett offentligt bibliotek i egentlig bemärkelse öppet för allmänheten, beviljas sedan länge enskilda forskare tillgång till dess läsesalar och lån ur dess bokmagasin. Enskilda forskare utgöra i själva verket bibliotekets ojämförligt största låntagargrupp. Till belysning av samlingarnas kvantitativa utveckling under denna period kan anföras, att dessa vid ingången av år 1919 utgjorde 51 000 volymer och vid utgången av år 1951 173 000 volymer.

I anslutning till riksdagens beslut om uppflyttning i högre lönegrad av vissa chefstjänster har överbibliotekarietjänsten från och med den 1 juli uppflyttats i lönegraden Ca 37.

Inom bibliotekets styrelse ha under det gångna året följande förändringar skett.

Chefredaktören F. Severin har under året lämnat sitt ledamotskap av biblioteksstyrelsen, vilken han tillhört under 17 år. Valmännen för utseende av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret utsågo den 26 april för tiden från valet tills nytt val under år 1953 försiggått till ledamot i styrelsen: ledamoten av riksdagens andra kammare, sekreteraren A. V. Wallentheim och till suppleant för denne: ledamoten av riksdagens andra kammare, professoren E. W. Håstad.

Beträffande bibliotekets tjänstepersonal är följande att anföras.

Extra befattningshavaren B. Tell antogs från och med den 1 januari till extra ordinarie befattningshavare och befordrades till lönegraden Ce 22. Extra befattningshavaren G. Herner har beviljats begärt avsked från och med den 1 maj 1951. Till den efter Herner ledigförklarade tjänsten utsågs från och med den 1 juni filosofie kandidaten O. Hellström. Sedan denne beviljats entledigande förklarades tjänsten ånyo ledig. Någon efterträdare till Hellström har icke under året av styrelsen utsetts. Till vikarie för extra vaktmästaren E. Lundholm, som varit tjänstledig för fullgörande av värnpliktsutbildning den 1 januari till den 18 november, ha varit anställda: I. Forss från och med den 1 januari till och med den 14 april samt G. Hegardt

från och med den 1 maj. Hegardt kvarstår efter Lundholms återinträde i tjänst för biträde med omflyttning av vissa samlingar. Till extra befattningshavare i lönegraden Cg 11 att vid förekommande fall uppehålla biblioteksbiträdestjänsten vid biblioteket antogs den 24 oktober fru Birgit Garpel.

Genom biblioteket ha under året utgivits: *Biblioteksstyrelsens årsberättelse 1950, Förteckning över riksdagsbibliotekets nyförvärv 1950, Årsbibliografi över Sveriges offentliga publikationer 1950.*

Stockholm den 12 januari 1952.

GEORG ANDRÉN

B. A. NILSSON

ADOLF WALLENTHEIM

ERIK WINGE
